

บทความวิจัย

การวิเคราะห์ความเค้นในเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมโดยใช้แบบจำลองไฟไนต์ เอลิเมนต์

คมกร ไชยเดชาธร* และ วีรพันธุ์ เจียมมีปรีชา สาขาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน สิทธิศักดิ์ แจ่มนาม ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทรศัพท์ 08 8592 9040 อีเมล: komkorn@rmuti.ac.th DOI: 10.14416/j.kmutnb.2022.02.002 รับเมื่อ 29 ตุลาคม 2563 แก้ไขเมื่อ 1 ธันวาคม 2563 ตอบรับเมื่อ 14 ธันวาคม 2563 เผยแพร่ออนไลน์ 3 กุมภาพันธ์ 2565 © 2022 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอการศึกษาการวิเคราะห์ความเค้นในเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 150 มิลลิเมตร สูง 300 มิลลิเมตร โดยใช้ระเบียบวิธีไฟไนต์เอลิเมนต์ด้วยโปรแกรม ABAQUS ความหนาของท่อเหล็กกรอก คอนกรีต ได้แก่ 3.0, 4.5 และ 6.0 มิลลิเมตร การตรวจสอบความถูกต้องของแบบจำลองเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัด วงกลมได้ใช้ความสัมพันธ์ของน้ำหนักบรรทุกตามแนวแกน และการเสียรูปตามแนวแกนจากผลการทดสอบในห้องปฏิบัติการ เป็นตัวเปรียบเทียบ ผลการศึกษาพบว่า การกระจายความเค้นในเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมโดยใช้โปรแกรม ไฟในต์เอลิเมนต์ที่ระดับความสูงต่างกันบนหน้าตัดเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมมีพฤติกรรมการกระจายความเค้น ที่แตกต่างกันออกไป โดยความเค้นที่เกิดขึ้นในคอนกรีตจะเพิ่มขึ้นเมื่อความหนาของเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตมีค่าสูงขึ้น ซึ่ง ทำให้เกิดพฤติกรรมแบบแข็งตัวเนื่องจากความเครียด โดยที่ความชันของกราฟเพิ่มขึ้นเมื่อถึงจุดคราก และความเหนียวของ เสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อมีการเพิ่มความหนาของท่อเหล็กกรอกคอนกรีต ทั้งนี้พบว่า ค่าการ เสียรูปเกิดขึ้นสูงสุดที่บริเวณเสาท่อเหล็ก และการวิบัติของเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมจากงานวิจัยนี้เป็นการ วิบัติโดยแรงอัดตามแนวแกนไม่มีผลของการโก่งเดาะเข้ามาเกี่ยวข้องเนื่องจากยังคงเป็นพฤติกรรมแบบเสาสั้น

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ความเค้น เสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลม โปรแกรมทางไฟไนต์เอลิเมนต์ พฤติกรรมแบบ แข็งตัวเนื่องจากความเครียด พฤติกรรมแบบเสาสั้น

การอ้างอิงบทความ: คมกร ไชยเดชาธร, วีรพันธุ์ เจียมมีปรีชา และ สิทธิศักดิ์ แจ่มนาม, "การวิเคราะห์ความเค้นในเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัด วงกลมโดยใช้แบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์," *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, ปีที่ 32, ฉบับที่ 3, หน้า 542–554, ก.ค.–ก.ย. 2565.

542

Research Article

Stress Analysis in Concrete-filled Steel Circular Pipe Column by Finite Element Program

Komkorn Chaidachatorn* and Weeraphan Jiammeepreecha

Department of Civil Engineering, Faculty of Engineering and Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Nakhon Ratchasima, Thailand

Sittisak Jamnam

Department of Civil Engineering, Faculty of Engineering, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Bangkok, Thailand

* Corresponding Author, Tel. 08 8592 9040, E-mail: komkorn@rmuti.ac.th DOI: 10.14416/j.kmutnb.2022.02.002 Received 29 October 2020; Revised 1 December 2020; Accepted 14 December 2020; Published online: 3 February 2022 © 2022 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

Abstract

This paper presents stress analysis of a concrete-filled steel circular pipe column (CFTCC) by ABAQUS finite element program. The diameter and height of the investigated CFTCC column are 150 mm, and 300 mm respectively. The thicknesses of circular steel pipe are varied from 3.0, 4.5 and 6.0 mm. The accuracy of the numerical results were compared with the experimental results. The results of the stress distribution of CFTCC using the finite element program show that stress distributions values were varied by different heights. The stress distribution in concrete increases with the increase of pipe wall thickness. Then the load-displacement relationship is similar to that of strain-hardening behavior; that is, the slope of load-displacement relation increases after reaching the yield point. The ductile of CFTCC increases with increased thickness of CFTCC. Finally, the highest of displacement will occur at the steel pipe. The failure behavior of CFTCC emerges only on the axial compression without buckling as a result of short column structural behavior.

Keywords: Stress Analysis, Concrete-Filled Steel Circular Pipe Column, Finite Element Program, Strain-Hardening Behavior, Short Column Behavior

Please cite this article as: K. Chaidachatorn, W. Jiammeepreecha, and S.Jamnam, "Stress analysis in concrete-filled steel circular pipe column by finite element program," *The Journal of KMUTNB*, vol. 32, no. 3, pp. 542–554, Jul.–Sep. 2022 (in Thai).

1. บทนำ

ปัจจุบันการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมก่อสร้าง อาคารสูงได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โครงสร้างเสาเป็น องค์อาคารซึ่งทำหน้าที่รับแรงเนื่องจากน้ำหนักบรรทุกเพื่อ ถ่ายลงสู่ชั้นล่าง โดยการก่อสร้างเริ่มจากขั้นตอนการผูกเหล็ก เข้าแบบ หล่อคอนกรีต และถอดแบบหล่อคอนกรีตเมื่อได้ อายุบ่ม ซึ่งใช้แรงงานในการก่อสร้าง การทำงาน และการ ควบคุมงานทำได้ยากโดยเฉพาะในชั้นสูงๆ [1]–[3] จาก สถานการณ์ปัจจุบันการก่อสร้างกำลังประสบปัญหาการ ขาดแคลนแรงงานพื้นฐาน และแรงงานที่มีทักษะซึ่งส่งผล กระทบต่อค่าแรงงานในพื้นที่ซึ่งมีราคาสูงขึ้น อีกทั้งปัญหา ด้านสถานที่ก่อสร้างบางแห่งในเขตเมืองขาดแคลนพื้นที่ สำหรับการเก็บกองวัสดุ การตัด และดัดเหล็ก [4]–[6] ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีการแข่งขัน ในด้านฝีมือ ราคา และความรวดเร็วในการดำเนินการ

จากปัญหาดังกล่าวจึงเกิดการพัฒนารูปแบบ การก่อสร้างเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลม (Concrete-filled Steel Circular Pipe Column; CFTCC) ในรูปแบบต่างๆ เริ่มต้นใน ค.ศ. 1960 จนกระทั่งได้รับความนิยม เป็นอย่างสูงสำหรับการใช้งานโครงสร้างอาคารสูง และเสา ตอม่อสะพาน [7], [8] ดังปรากฏในรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง กับการออกแบบในมาตรฐานต่างๆ เนื่องด้วยเสาท่อเหล็ก กรอกคอนกรีตสามารถป้องกันการวิบัติโดยการโก่งเดาะได้ อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนเหมาะสำหรับโครงสร้างพื้นฐาน ในพื้นที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติแผ่นดินไหว เนื่องจากคุณสมบัติ ระหว่างเหล็กรูปพรรณ และคอนกรีตของเสาเชิงประกอบ มีกำลังรับแรงอัด (Strength) และความเหนียว (Ductility) สูง ้จึงช่วยเพิ่มความสามารถในการดูดซับพลังงานก่อนการวิบัติ (Composite Action) ทำให้สามารถรับแรงกระทำจาก แผ่นดินไหวได้ดี [9]–[11] นอกจากนี้บริเวณที่เกิดความเค้นสะสม สูงสุดซึ่งเริ่มเกิดการแตกหักในการวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา มีความจำเป็นต้องใช้ทฤษฎี และการออกแบบทางวิศวกรรม การจำลองสภาพการใช้งานโดยระเบียบวิธีไฟไนต์เอลิเมนต์ จะแสดงผลการกระจายของความเค้น ซึ่งแสดงตัวแปรที่มี ผลต่อการกระจายความเค้น สะดวกเมื่อทำการปรับเปลี่ยน

เพื่อศึกษารูปแบบจำลองที่เหมาะสม อีกทั้งยังมีความรวดเร็ว ในการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ด้านทฤษฎีเพียง อย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะใช้ในการตอบปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องใช้ผลการทดสอบในห้องปฏิบัติการทางวิศวกรรม ควบคู่ไปด้วย ปัจจุบันได้มีนักวิจัยหลายท่านทำการศึกษา งานวิจัยเกี่ยวกับเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีต (CFTCC) เพื่อ ตอบโจทย์สภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยให้มีความรวดเร็ว ในการก่อสร้าง และลดค่าใช้จ่ายทางด้านเวลาในการดำเนินการ ก่อสร้าง จักษดา และกมลรัตน์ [1] ได้ศึกษาผลกระทบ ของลักษณะแรงกระทำต่อตัวอย่างท่อเหล็กหน้าตัดกลม กรอกคอนกรีตกำลังสูงภายใต้แรงอัดตามแนวแกน จากการ ทดสอบพบว่า พฤติกรรมการรับแรงของตัวอย่างในช่วงแรก มีลักษณะแบบเชิงเส้นตรงประมาณร้อยละ 0–80 ของกำลัง รับแรงอัดสูงสุด จากนั้นตัวอย่างทดสอบเข้าสู่พฤติกรรมแบบ ไม่เป็นเชิงเส้นและมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างมากก่อนการ วิบัติ โดยแบ่งพฤติกรรมแบบไม่เป็นเชิงเส้นเป็น 2 แบบ คือ Elastic-perfectly และ Strain-softening โดยพฤติกรรม แบบไม่เป็นเชิงเส้นเกิดจากการแตกร้าวของคอนกรีต และ การโก่งเดาะเฉพาะที่ของผนังท่อเหล็กบริเวณปลายด้านบน และด้านล่างของเหล็กหน้าตัดกลมกรอกคอนกรีต ธนพัฒน์ [7], [8] ได้น้ำเสนอการวิเคราะห์ด้วยวิธีไฟไนต์เอลิเมนต์ของ เสาท่อเหล็กเติมด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กรูปพรรณภายใต้ แรงกระทำแบบตรงศูนย์ และเยื้องศูนย์ ตามลำดับ โดย พิจารณาการโอบรัดของคอนกรีตด้วยโปรแกรม ABAOUS ผลการวิเคราะห์จากแบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์พบว่า สามารถ ทำนายพฤติกรรมการรับกำลังอัดในแนวแกนได้อย่างเหมาะสม และการคำนวณกำลังมาตรฐาน AISC มีความปลอดภัยจาก การตรวจสอบโดยผลทดสอบในอดีตและแบบจำลองไฟไนต์ เอลิเมนต์ ผลกระทบต่อลักษณะหน้าตัดเสาพบว่า เมื่อเพิ่ม พื้นที่ของเหล็กรูปพรรณจะช่วยทำให้กำลังรับแรงอัดตาม แนวแกนของเสาดังกล่าวเพิ่มขึ้น

สำหรับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ เป็นการวิเคราะห์ ความเค้นในเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมที่ ระดับความสูงแตกต่างกันโดยการพัฒนาแบบจำลองไฟไนต์ เอลิเมนต์ (Finite Element Model) ต่อจากงานวิจัยของ

ร**ูปที่ 1** แบบจำลองเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีต (CFTCC)

Nandun และคณะ [12], [13] และเปรียบเทียบกับผล ทดสอบในห้องปฏิบัติการ [1] ภายใต้การแปรเปลี่ยนขนาด ความหนาเสาท่อเหล็กหน้าตัดกลมขนาด 3.0, 4.5 และ 6.0 มิลลิเมตร ตามลำดับ

2. วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยในบทความนี้ประกอบไปด้วยสมมติฐานที่ใช้ ในการจำลองโครงสร้าง สมบัติทางกลของคอนกรีตและเสา ท่อเหล็ก และระเบียบวิธีไฟในต์เอลิเมนต์ ซึ่งจะมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 สมมติฐานที่ใช้ในการจำลองโครงสร้าง

2.1.1 พิจารณาแรงเสียดทานระหว่างคอนกรีตบริเวณ ด้านนอกและเสาท่อเหล็กบริเวณด้านใน ดังแสดงในรูปที่ 1

2.1.2 การเสียรูประหว่างเสาท่อเหล็กและคอนกรีต จะถือว่ามีการถ่ายแรงเฉือนได้เพียงบางส่วน (Partially Composite Action)

2.1.3 สมบัติของคอนกรีตและเสาท่อเหล็กจะใช้ผล การทดสอบในห้องปฏิบัติการ [1] ดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

2.1.4 แรงกระทำในแนวแกนกระจายสม่ำเสมอตลอด ทั้งหน้าตัดสำหรับการทดสอบแรงกดด้านบน

2.1.5 ไม่พิจารณาผลกระทบจากหน่วยแรงคงค้าง (Residual Stress) ในเสาท่อเหล็ก

2.1.6 ฐานรองรับด้านล่างเป็นแบบยึดหมุน (Hinged Support) และเงื่อนไขขอบเขตด้านบนเป็นแบบล้อเลื่อน

รูปที่ 2 การทดสอบในห้องปฏิบัติการ [1]

(Roller Boundary Condition) ตามลักษณะการทดสอบ ในห้องปฏิบัติการ [1] ดังแสดงในรูปที่ 2

ตารางที่ 1 สมบัติของคอนกรีตที่ใช้ในการวิเคราะห์ [1]

รายการ	ปริมาณ		
กำลังอัดประลัย (<i>f</i> _{c})	45 เมกะปาสคาล		
ความหนาแน่น ($ ho_c$)	2,313 กก/ม ³		
มอดุลัสยึดหยุ่น (E _c)	31,808 เมกะปาสคาล		
อัตราส่วนปัวซง (µ _c)	0.20		

a .	29	। d	an 20	9	6
ตารางท 2	สมบตของเส	าทอเหลก	าทเชเน	การวเครา	าะห [1]

รายการ	ปริมาณ			
ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง (d_)	0.15 เมตร			
ความสูง (h_s)	0.30 เมตร			
ความหนา (<i>t_s</i>)	3.0, 4.5, 6.0 มิลลิเมตร			
ความหนาแน่น (ρ₅)	7,850 กก/ม ³			
กำลังจุดคราก (ƒ,)	370.2 เมกะปาสคาล ⁽¹⁾			
	347.5 เมกะปาสคาล ⁽²⁾			
	366.7 เมกะปาสคาล ⁽³⁾			
มอดุลัสยึดหยุ่น (E _s)	199.8×10 ³ เมกะปาสคาล ⁽¹⁾			
	198.1×10³ เมกะปาสคาล ⁽²⁾			
	201.2×10 ³ เมกะปาสคาล ⁽³⁾			
อัตราส่วนปัวซง (µ _s)	0.30			

หมายเหตุ: ^{(1),(2),(3)} สำหรับเสาท่อเหล็กหนา 3.0, 4.5 และ 6.0 มม. ตามลำดับ

2.2 สมบัติทางกลสำหรับคอนกรีตและเสาท่อเหล็ก

การสร้างแบบจำลองโครงสร้างของเสา CFTCC โดยใช้ โปรแกรม ABAQUS [14] จำเป็นจะต้องกำหนดสมบัติทางกล สำหรับคอนกรีตและเสาท่อเหล็กดังนี้

2.2.1 สมบัติทางกลสำหรับคอนกรีต

การกำหนดสมบัติทางกลของคอนกรีตในโปรแกรม ABAQUS มีทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ Concrete Smeared Cracking, Concrete Damaged Plasticity และ Brittle Cracking ในงานวิจัยนี้พิจารณาเลือกใช้รูปแบบ Concrete Damaged Plasticity ซึ่งเป็นการกำหนดสมบัติทางกลของ คอนกรีตที่ถูกกรอกภายในเสาท่อเหล็กที่พิจารณาผลของ การโอบรัด (Confinement) อันเนื่องมาจากเสาท่อเหล็ก [15] ดังนั้นพฤติกรรมไม่เป็นเชิงเส้นของคอนกรีต (Concrete Nonlinearity) จะถูกจำลองโดยให้มีสมบัติเป็นพลาสติก ประกอบด้วยพารามิเตอร์สำคัญ 5 ค่า คือ $\psi, K_c, f_{b0}'f_c' \in$ และ μ สำหรับค่า ψ สามารถคำนวณได้โดยเริ่มต้นจาก ฟังก์ชันการไหลแบบศักย์ (Flow Potential Energy) [16] ดังสมการที่ (1)

$$G(\sigma) = \sqrt{\left(\in \sigma_{t0} \tan \psi\right)^2 + \overline{q}^2} - \overline{p} \tan \psi \tag{1}$$

เมื่อ ∈ คือ ระยะเยื้องศูนย์ (Eccentricity) σ_{r0} คือ กำลัง ต้านทานแรงดึงตามแนวแกนของคอนกรีต และ ψ คือ มุม การขยายตัว (Dialation Angle) ซึ่งสามารถวัดได้ในระนาบ *p* และ *q* ซึ่งเป็นระนาบที่เกิดความดันในการโอบรัดสูง (High Confining Pressure) ดังแสดงในรูปที่ 3 สำหรับกรณีที่ค่า กำลังที่จุดครากของเสาท่อเหล็กมีค่าไม่เกิน 400 เมกะปาสคาล จะมีค่าดังสมการที่ (2)

 $\psi = -2.0769\xi_c^2 - 42.396\xi_c + 63.72 \tag{2}$

สำหรับกรณีอื่นๆ จะมีค่าดังสมการที่ (3)

$$\psi = -0.0138C^3 + 0.6265C^2 - 9.558C + 71.49(3)$$

เมื่อ 5. คือ ค่าตัวคูณเนื่องจากการโอบรัด (Confinement Factor) และ C คือ ตัวคูณปรับแก้ จะมีค่าดังสมการที่ (4) และ (5)

รูปที่ 3 มุมการขยายตัว [16]

$$\xi_c = \frac{A_s f_y}{A_c f_c'} \tag{4}$$

$$C = \xi_c + 1.9^{\frac{f_r}{200}} \tag{5}$$

สำหรับค่า K_c คือ อัตราส่วนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใน ลำดับที่สอง (Second Invariant) จะมีค่าดังสมการที่ (6)

$$K_c = \frac{5.5}{5 + 2(f_c'^{0.075})} \tag{6}$$

อย่างไรก็ตาม ในโปรแกรม ABAQUS จะกำหนดให้ใช้เท่ากับ 2/3 สำหรับค่าอัตราส่วน f'_{b0}/f'_c โดยงานวิจัยของ Richard และคณะ [17] ได้เสนอสมการที่ใช้ในการคำนวณหากำลัง ต้านทานแรงอัดของคอนกรีตภายใต้แรงดันทางด้านข้าง ดังแสดงในสมการที่ (7)

$$f'_{b0} = f'_c + k_1 f_h \tag{7}$$

เมื่อ f_{b0}' คือ กำลังต้านทานแรงอัดของคอนกรีตเมื่อมี แรงดันรอบข้าง f_c' คือ กำลังต้านทานแรงอัดของคอนกรีต เมื่อปราศจากแรงดันรอบข้าง f_b คือ แรงดันรอบข้าง และ k_1 คือ สัมประสิทธิ์ของการโอบรัดสำหรับคอนกรีตกำลังปกติ และ คอนกรีตกำลังสูง เท่ากับ 4.1 และ 2.0 ตามลำดับ สำหรับ ค่าระยะเยื้องของการไหลแบบศักย์ (Flow Potential Eccentricity) ในโปรแกรม ABAQUS กำหนดให้ใช้เท่ากับ $\epsilon = 0.1$ และค่าพารามิเตอร์ของความหนืด (Viscosity Parameter) ซึ่งจะสามารถนิยามได้จากกระบวนการ Devaut-Lions [16] โดยกำหนดให้เท่ากับ $\mu = 0.0$

คมกร ไชยเดชาธร และคณะ, "การวิเคราะห์ความเค้นในเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมโดยใช้แบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์."

สมบัติทางกลของเสาท่อเหล็กที่จำเป็นต้องกำหนด ในโปรแกรม ABAQUS ได้แก่ ค่ามอดุลัสยึดหยุ่น (Elastic Modulus) ความเค้นที่จุดคราก (Yield Stress) ความเค้น สูงสุด (Ultimate Stress) ความเครียดที่จุดคราก (Yield Strain) และความเครียดสูงสุด (Ultimate Strain) ซึ่งจากงาน วิจัยของ Tao และคณะ [18] ได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่าง ความเค้น และความเครียดของเสาท่อเหล็กจะคำนวณได้ ดังแสดงในสมการที่ (8)

$$\sigma = \begin{cases} E_s \varepsilon & 0 \le \varepsilon < \varepsilon_y \\ f_y & \varepsilon_y \le \varepsilon < \varepsilon_p \\ f_u - (f_u - f_y) \left(\frac{\varepsilon_u - \varepsilon}{\varepsilon_u - \varepsilon_p}\right)^p & \varepsilon_p \le \varepsilon < \varepsilon_u \\ f_u & \varepsilon \ge \varepsilon_u \end{cases}$$
(8)

เมื่อ f_{y} , คือ ความเค้นของเสาท่อเหล็กที่จุดคราก E_{y} , คือ มอดุลัส ยึดหยุ่นของเสาท่อเหล็ก และ ε , ε_{y} , ε_{p} , ε_{u} คือ ความเครียดของ เสาท่อเหล็กที่จุดใดๆ จุดคราก จุดเริ่มต้น และจุดสูงสุดของ เสาท่อเหล็ก สำหรับค่า p คือ เลขยกกำลังของการทำให้แข็ง ด้วยความเครียด (Strain-hardening Exponent) ซึ่งสามารถ นิยามได้จากสมการที่ (9)

$$p = E_p \left(\frac{\varepsilon_u - \varepsilon_p}{f_u - f_y} \right) \tag{9}$$

เมื่อ E_p คือ มอดุลัสเริ่มต้นของการทำให้แข็งด้วยความเครียด สำหรับเสาท่อเหล็ก (Strain-hardening of Steel Tube) จะมีค่าอยู่ประมาณร้อยละ 2 ของค่า E_s

สำหรับการคำนวณหาค่าความเครียดของเสาท่อเหล็ก ที่จุดเริ่มต้นของการทำให้แข็งด้วยความเครียด (ɛ,) และจุด สูงสุด (ɛ,) สำหรับกรณีที่ค่ากำลังที่จุดครากของเสาท่อเหล็ก มีค่าไม่เกิน 300 เมกะปาสคาล จะมีค่าดังสมการที่ (10) และ (11)

$$\varepsilon_p = 15\varepsilon_y \tag{10}$$

$$\varepsilon_u = 100\varepsilon_y \tag{11}$$

สำหรับกรณีอื่นๆ จะมีค่าดังสมการที่ (12) และ (13)

$$\varepsilon_{p} = \left[15 - 0.018(f_{y} - 300)\right]\varepsilon_{y}\varepsilon_{y}$$
(12)

$$\varepsilon_{u} = \left[100 - 0.15(f_{y} - 300)\right]\varepsilon_{y}\varepsilon_{y}$$
(13)

และในกรณีไม่มีผลการทดสอบค่าความเค้นสูงสุดของ เสาท่อเหล็ก สำหรับกรณีที่ค่ากำลังที่จุดครากของเสาท่อเหล็ก มีค่าตั้งแต่ 200 ถึง 400 เมกะปาสคาล จะมีค่าดังสมการที่ (14)

$$f_{u} = \left[1.6 - \left(\frac{f_{y} - 200}{500}\right)\right] f_{y}$$
(14)

สำหรับกรณีที่ค่ากำลังที่จุดครากของเสาท่อเหล็กมีค่า ตั้งแต่ 400 ถึง 800 เมกะปาสคาล จะมีค่าดังสมการที่ (15)

$$f_{u} = \left[1.2 - 3\left(\frac{f_{y} - 400}{8000}\right)\right] f_{y}$$
(15)

2.3 ระเบียบวิธีไฟไนต์เอลิเมนต์

โปรแกรมไฟไนต์เอลิเมนต์ ABAQUS ซึ่งแบ่งออก เป็น ABAQUS/Standard กับ ABAQUS/Explicit สำหรับ ปัญหาทางสถิตยศาสตร์ (Static Analysis) กับปัญหาแบบกึ่ง สถิตยศาสตร์ (Quasi-static Analysis) ตามลำดับ ดังนั้นการ ศึกษาครั้งนี้จึงเลือกใช้ ABAQUS/Standard สำหรับแก้ปัญหา น้ำหนักบรรทุกวิกฤติสำหรับแบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์ ของเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตโดยกระบวนการของ Risk Method ซึ่งเป็นกระบวนการของนิวตัน-ราฟสัน (Newton-Raphson Method) ร่วมกับวิธีการเพิ่มความยาวส่วนโค้ง สมการในแต่ละรอบการทำซ้ำดังแสดงในสมการที่ (16)

$$P_{total} = P_0 + \lambda (P_{ref} - P_0) \tag{16}$$

เมื่อ P₀ คือ น้ำหนักบรรทุก P_{ref} คือ แรงอ้างอิงในสภาวะ เริ่มต้นของกระบวนการทำซ้ำ P_{total} คือ แรงที่สภาวะรอบ ของการทำซ้ำ และ λ คือ แฟกเตอร์สัดส่วนของแรงกระทำ

รูปที่ 4 ระบบพิกัดฉากและการเคลื่อนที่

การวิเคราะห์ปัญหาใช้รูปแบบ Input File โดยการ กำหนดจุดต่อ และขึ้นส่วนจากคำสั่งตามการใช้งานที่กำหนด ของโปรแกรม โดยในงานวิจัยได้พิจารณาเลือกใช้ขึ้นส่วนย่อย แบบ C3D8R (8-Node Linear Brick, Reduced Integration, Hourglass Control) สำหรับเสาท่อเหล็กและคอนกรีต ที่กรอกภายใน และขึ้นส่วนย่อยแบบ R3D4 (4-Node, Bilinear Quadrilateral) สำหรับแผ่นโลหะกดด้านบนและแผ่นเหล็ก หนาสำหรับฐานรองรับ โดยที่กำหนดเงื่อนไขจุดรองรับของ แผ่นโลหะสำหรับการทดสอบแรงกดด้านบนและเงื่อนไขจุด รองรับของแผ่นเหล็กหนาสำหรับฐานรองรับบริเวณด้านล่าง ดังสมการที่ (17) และ (18) ตามลำดับ ดังนี้

$$U_1 = U_2 = UR_1 = UR_2 = UR_3 = 0 \tag{17}$$

$$U_1 = U_2 = U_3 = UR_1 = UR_3 = 0 \tag{18}$$

เมื่อ U₁, U₂, U₃ คือ การเคลื่อนที่ตามแนวแกน 1, 2 และ 3 ตามลำดับ และ UR₁, UR₂, UR₃ คือการหมุนรอบแนวแกน 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 4

3. ผลการทดลอง

3.1 การตรวจสอบแบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์

การศึกษาพฤติกรรมของเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีต หน้าตัดวงกลมจากแบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์ด้วยโปรแกรม ABAQUS ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบจำลองต่อจากงานวิจัยของ Nandun และคณะ [12], [13] โดยเริ่มต้นจากการตรวจสอบ ค่ากำลังรับแรงอัดสูงสุดของแบบจำลองเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องของแบบจำลองที่ได้จากงานวิจัยนี้ โดย เปรียบเทียบกับผลการทดสอบในห้องปฏิบัติการจากงานวิจัย ของจักษดา และกมลรัตน์ [1] ดังแสดงในตารางที่ 3 ซึ่งจะพบว่า มีค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ร้อยละ 1.12, 0.51 และ 0.03 สำหรับเสาท่อเหล็กที่มีความหนา 3.0, 4.5 และ 6.0 มิลลิเมตร ตามลำดับ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อความหนา ของเสาท่อเหล็กมีค่าเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลทำให้ความสามารถ ในการโอบรัดดีขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลทำให้ค่าการเคลื่อนที่ น้อยลง และส่งผลให้ค่าความเค้นมีค่าความเข้มข้นเพิ่มขึ้น เมื่อ ความหนาท่อเพิ่มสูงขึ้น รูปที่ 5 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างค่าน้ำหนักบรรทุก และการเสียรูปตามแนวแกน ซึ่ง จะพบว่า มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ที่พฤติกรรมการรับแรงมีลักษณะเป็นแบบเชิงเส้น (Linear Behavior) หลังจากนั้นพฤติกรรมของเสาท่อเหล็กกรอก คอนกรีตจะเข้าสู่ช่วงไม่เป็นเชิงเส้น (Nonlinear Behavior)

ตารางที่ 3	ก้	าลังรัเ	มแรงอัดสงส	สดของเสา	CFTCC
		101400			

ความหนาของ	ปริมาณ (กิโลนิวตัน)			
เสาท่อเหล็ก	ผลการ		ร้อยละความ	
(ນີລລີເມตร)	ทดสอบ [1]	4 IN 146M	แตกต่าง	
3.0	1,858.35	1,857.80	0.030	
4.5	2,030.37	2,040.70	-0.506	
6.0	2,461.63	2,489.50	-1.120	

3.2 ความเค้นบนหน้าตัดเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีต

การศึกษาค่าพารามิเตอร์ที่ส่งผลกระทบต่อความเค้น บนหน้าตัดโดยการแปรเปลี่ยนขนาดความหนาของเสา ท่อเหล็ก 3.0, 4.5 และ 6.0 มิลลิเมตร ดังแสดงในรูปที่ 6 ถึง 8 ตามลำดับ โดยค่าความเค้นเริ่มต้นจะวัดจากบริเวณ แกนกลางเสา CFTCC ที่จุดพิจารณา *R/r* = 0.0, 0.2, 0.4, 0.6, 0.8 และ 1.0 ตามลำดับ เมื่อ *R* คือ ระยะจากจุดศูนย์กลาง ไปยังตำแหน่งที่ต้องการหาค่าความเค้นตามแนวความยาว รัศมี และ *r* คือ ความยาวรัศมีของแกนคอนกรีต ในที่นี้การ คำนวณหาค่าแรงภายในที่เกิดขึ้นจะสามารถคำนวณได้จาก ค่าความเค้นตามแนวแกนที่เกิดขึ้นบนหน้าตัดคูณกับพื้นที่ หน้าตัดของเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีต

คมกร ไชยเดชาธร และคณะ, "การวิเคราะห์ความเค้นในเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมโดยใช้แบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์."

รูปที่ 9 ผลของการเปลี่ยนแปลงความหนาของเสาท่อเหล็ก

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงอัดตามแนวแกนกับระยะหดตัว ที่ความสูงปลายด้านบน ($z/h_s = 1.0$) กึ่งกลางเสา ($z/h_s = 0.5$) และปลายล่าง ($z/h_s = 0.0$) โดยที่ z คือ ตำแหน่งที่ต้องการ หาค่าความเค้นวัดตามแนวแกนของเสาจะพบว่า ค่าความเค้น จากคอนกรีตไปสู่ท่อเหล็กนั้น จากตำแหน่ง R/r = 1.0 ซึ่ง เป็นตำแหน่งที่เกิดค่าความเค้นสูงที่สุดของคอนกรีต และ ค่าความเค้นจะเริ่มลดลงจากตำแหน่ง R/r = 0.8 จนกระทั่ง R/r = 0.0 ตามลำดับ และเกิดค่าความเค้นวิกฤติที่ตำแหน่ง R/r = 1.0 ซึ่งเป็นบริเวณผิวสัมผัสระหว่างเสาท่อเหล็ก ที่โอบรัดคอนกรีต และความสัมพันธ์ระหว่างเสาท่อเหล็ก มีอแปรเปลี่ยนความหนาของเสาท่อเหล็กพบว่าความหนา ของเสาท่อเหล็กจะส่งผลทำให้ค่าน้ำหนักบรรทุกวิกฤติมีค่า สูงขึ้นดังแสดงในรูปที่ 9

ในขณะที่การเสียรูปจะมีค่าความเหนียวเพิ่มสูงขึ้น เมื่อความหนาเพิ่มขึ้น ค่าการกระจายความเค้นสูงสุดใน แบบจำลองที่มีความหนาของเสาท่อเหล็ก 3.0 มิลลิเมตร ที่ตำแหน่งบนหน้าตัด *R*/*r* = 0.0, 0.2, 0.4, 0.6, 0.8 และ 1.0 เท่ากับร้อยละ 64.44, 66.10, 54.84, 48.86, 37.14 และ 100 ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 10 ในขณะที่การเสียรูป จะมีค่าความเหนียวเพิ่มสูงขึ้นเมื่อความหนาเพิ่มขึ้น ค่าการ กระจายความเค้นสูงสุดในแบบจำลองที่มีความหนาของเสา ท่อเหล็ก 3.0 มิลลิเมตร ที่ตำแหน่งบนหน้าตัด *R*/*r* = 0.0, 0.2, 0.4, 0.6, 0.8 และ 1.0 เท่ากับร้อยละ 64.44, 66.10, 54.84,

(ก) $z/h_s = 1.0$ บริเวณปลายเสาด้านบน

(ข) $z/h_s = 0.5$ บริเวณกึ่งกลางความสูง

 (ค) z/h_s = 0.0 บริเวณจุดรองรับด้านล่าง
 รูปที่ 10 ความเข้มข้นของความเค้นบนหน้าตัดของเสาท่อ เหล็กหน้าตัดวงกลมกรอกคอนกรีตที่มีความหนา
 3.0 มิลลิเมตร ที่น้ำหนักบรรทุกวิกฤติ 1,857.80 กิโลนิวตัน

48.86, 37.14 และ 100 ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 10 สำหรับแบบจำลองที่มีความหนาของเสาท่อเหล็ก 4.5 มิลลิเมตร ที่ตำแหน่งบนหน้าตัด *R/r* = 0.0, 0.2, 0.4, 0.6,
0.8 และ 1.0 เท่ากับร้อยละ 74.54, 69.80, 60.69, 51.42,
39.73 และ 100 ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 11 สำหรับ

(ก) z/h_s = 1.0 บริเวณปลายเสาด้านบน

(ข) $z/h_s = 0.5$ บริเวณกึ่งกลางความสูง

 (ค) z/h_s = 0.0 บริเวณจุดรองรับด้านล่าง
 รูปที่ 11 ความเข้มข้นของความเค้นบนหน้าตัดของเสาท่อ เหล็กหน้าตัดวงกลมกรอกคอนกรีตที่มีความหนา
 4.5 มิลลิเมตร ที่น้ำหนักบรรทุกวิกฤติ 2040.70 กิโลนิวตัน

แบบจำลองที่มีความหนาของเสาท่อเหล็ก 6.0 มิลลิเมตร ที่ตำแหน่งบนหน้าตัด *R/r* = 0.0, 0.2, 0.4, 0.6, 0.8 และ 1.0 เท่ากับร้อยละที่ 87.01, 84.03, 75.70, 64.89, 51.01 และ 100 ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 12

นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อทำการพิจารณาค่าความเค้น

(ก) $z/h_s = 1.0$ บริเวณปลายเสาด้ำนบน

(ข) $z/h_s = 0.5$ บริเวณกึ่งกลางความสูง

(ค) z/h_s = 0.0 บริเวณจุดรองรับด้านล่าง
 รูปที่ 12 ความเข้มข้นของความเค้นบนหน้าตัดของเสาท่อ
 เหล็กหน้าตัดวงกลมกรอกคอนกรีตที่มีความหนา
 6.0 มิลลิเมตร ที่น้ำหนักบรรทุกวิกฤติ 2489.50
 กิโลนิวตัน

ที่เกิดขึ้นในคอนกรีตที่ตำแหน่งกึ่งกลางความสูงของเสา (z/h_s = 0.5) จะมีค่าความเค้นที่ตำแหน่งที่กึ่งกลางหน้าตัด (R/r = 0.0) แตกต่างจากที่ตำแหน่งปลายด้านบน (z/h_s = 1.0) และปลายด้านล่าง (z/h_s = 0.0) ของเสาท่อเหล็ก เนื่องจาก ผลของเงื่อนไขจุดรองรับดังแสดงในสมการที่ (17) และ (18)

ตามลำดับ อีกทั้งยังพบว่า ที่ตำแหน่งกึ่งกลางความสูงของเสา (z/h_s = 0.5) ค่าความเค้นที่เกิดขึ้นบริเวณศูนย์กลางของ หน้าตัดจะมีค่าสูงกว่าบริเวณขอบ เนื่องจากที่ตำแหน่งกึ่งกลาง ความสูงนั้นเสาท่อเหล็กจะเกิดการขยายตัวด้านข้างจึงส่งผล ทำให้คอนกรีตที่บริเวณขอบดังกล่าวเกิดค่าความเค้นตาม แนวแกนน้อยตามไปด้วย

4. สรุป

การวิเคราะห์ความเค้นในเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีต หน้าตัดวงกลมโดยใช้โปรแกรมไฟไนต์เอลิเมนต์ ABAOUS ที่มีความหนาของท่อเหล็กกรอกคอนกรีต 3.0, 4.5 และ 6.0 มิลลิเมตร โดยใช้ชิ้นส่วนย่อยแบบ C3D8R สำหรับเสา ท่อเหล็ก และคอนกรีตที่กรอกภายใน และชิ้นส่วนย่อยแบบ R3D4 สำหรับแผ่นโลหะกดด้านบนและฐานรองรับด้านล่าง ผลการศึกษาพบว่า ค่าความเค้นที่เกิดขึ้นในคอนกรีต จะเพิ่มขึ้นเมื่อความหนาของเสาท่อเหล็กกรอกคอนกรีตมีค่า ้สูงขึ้น ส่งผลทำให้ความสามารถในการโอบรัดดีขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งผลทำให้ค่าการเคลื่อนที่น้อยลง และส่งผลให้ค่า ความเค้นมีค่าความเข้มข้นเพิ่มขึ้น เมื่อความหนาท่อเพิ่ม ้สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ช่วงที่เกิดพฤติกรรม Strain-Hardening ความชั้นของกราฟจะเพิ่มขึ้น และค่าการเสียรูปก็จะเพิ่มขึ้น ตามไปด้วย แสดงให้เห็นถึงความเหนียวของเสาท่อเหล็ก กรอกคอนกรีตหน้าตัดวงกลมเมื่อมีการเพิ่มความหนาของ ท่อเหล็กกรอกคอนกรีต ทั้งนี้พบว่า ค่าการเสียรูปเกิดขึ้นสูงสุด ที่บริเวณเสาท่อเหล็ก และการวิบัติของเสาท่อเหล็กกรอก คอนกรีตหน้าตัดวงกลมจะวิบัติโดยแรงอัดตามแนวแกนไม่มี ผลของการโก่งเดาะเข้ามาเกี่ยวข้อง

5. กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ตามสัญญาเลขที่ NKR2564INC001

เอกสารอ้างอิง

[1] J. Thumrongvut and K. Ritraksa, "Effects of load application on high-strength concrete-

filled circular steel tube specimens," *RMUTI Journal Science and Technology*, vol. 9, no. 2, pp. 145–160, 2016 (in Thai).

- [2] Y. R. Al-Ani, "Finite element study to address the axial capacity of the circular concrete-filled steel tubular stub columns," *Thin-Walled Structures*, vol. 126, pp. 2–15, 2018.
- [3] T. Zhang, D. Fa-xing, L. Xue-mei, and Y. Zhi-wu, "Compressive behavior of steel-reinforced concrete-filled circular steel tubular stub columns," *Structures*, vol. 28, pp. 863–877, 2020.
- [4] N. Photchananuwat and P. Lertwattanaruk, "Design guidelines of temporary prefabricated house for disaster rehabilitation in Thailand," *The Journal of KMUTNB*, vol. 25, no. 2, pp. 191– 202, 2015 (in Thai).
- [5] C. Siriyanont, W. Jiammeepreecha, J. Thumrongvut, S. Tiyasangthong, C. Chaidachatorn, and K. Treepong, "Finite element model for concrete-filled square steel tube columns under axial compression," presented at the Proceedings of the 22nd National Convention on Civil Engineering, Nakhon Ratchasima, Thailand, July 18–20, 2017.
- [6] M. Kamali and K. Hewage, "Development of performance criteria for sustainability evaluation of modular versus conventional construction methods," *Journal of Cleaner Production*, vol. 142, part 4, pp. 3592–3606, 2017.
- [7] T. Onthawon, "Finite element analysis of steel-reinforced concrete-filled steel tubular columns subjected to eccentric loadings," M.S. thesis, Department of Civil Engineering, Faculty of Engineering, Chulalongkorn University, 2016 (in Thai).

- [8] T. Onthawon and A. Lenwari, "Finite element analysis of steel-reinforced concrete-filled steel tubular columns subjected to concentric loading," presented at the 22nd National Convention on Civil Engineering, Nakhon Ratchasima, Thailand, July 18–20, 2017 (in Thai).
- [9] J. Thumrongvut, T. Siriparinyanan, and S. Seangatith, "Structural test of cellular light-weight concrete-filled steel square tube columns under axial compressive load," UBU Engineering Journal, vol. 11, no. 1, pp. 9–17, 2018. (in Thai).
- [10] J. Eknara, "Evaluation of response modification factor for 4-story RC shophouses," *The Journal of KMUTNB*, vol. 28, no. 2, pp. 273–284, 2018 (in Thai).
- [11] M. Setkit and T. Imjai, "Strength performance of damaged concrete beams in service conditions using post-tensioned metal strapping technique," *The Journal of KMUTNB*, vol. 29, no. 4, pp. 577–584, 2019 (in Thai).
- [12] H. Nandun, W. Jiammeepreecha, and K. Treepong, "Finite element simulation for analysis of concrete-filled steel pipe columns under axial compression," presented at the 24th National Convention on Civil Engineering, Udonthani, Thailand, July 10–12, 2019 (in Thai).

- [13] H. Nandun, W. Jiammeepreecha, and S. Jamnam, "Parametric study of critical load on concrete-filled steel pipe column under axial compression," UBU Engineering Journal, vol. 13, no. 1, pp. 16–28, 2020 (in Thai).
- [14] ABAQUS Analysis User's Manual, Hibbitt, Karlsson and Sorensen, Inc., Pawtucket, Rhode Island, 2017.
- [15] L. H. Han, G. H. Yao, and Z. Tao, "Performance of concrete-filled thin-walled steel tube under pure torsion," *Thin-Walled Structures*, vol. 45, pp. 24–36, 2007.
- [16] A. S. Genikomsou and M. A. Polak, "Finite element analysis of punching shear of concrete slabs using damaged plasticity model in ABAQUS," *Enginnering Structures*, vol. 98, pp. 38–48, 2015.
- [17] F. E. Richart, A. Brandtzaeg, and R. L. Brown,
 "A study of the failure of concrete under combined compressive stresses," University of Illinois, Engineering Experiment Station, Bulletin, Technical Reports, no. 185, 1928.
- [18] Z. Tao, Z. B. Wang, and Q. Yu, "Finite element modelling of concrete-filled steel stub columns under axial compression," *Journal* of Constructional Steel Research, vol. 89, pp. 121–131, 2013.